

KATSOMUSTEN AARRELAATIKKO

Materiaali Vantaan varhaiskasvatukselle
katsomuskasvatuksen toteuttamiseksi
varhaiskasvatuksen arjessa

Tämä materiaali on tehty osana Diakin Sosionomi (AMK)-varhaiskasvatuksen opettaja tutkinnon opinnäytetyötä keväällä 2019. Materiaalin on laatinut nuorisotyönohjaaja Outi Kivistö Vantaankosken seurakunnasta. Lisätietoja ja palautetta materiaalista outi.kivisto@evl.fi.

SISÄLLYS

TAUSTAA	4
KATSOMUSTEN AARRELAATIKKO.....	5
Katsomusten aarrelaatikon pedagogiikasta	6
Laatikon valmistus	6
Työskentelystä aarrelaatikon parissa	7
Lämmittelyharjoituksia	8
Alkutoruttelu	9
KÄYTÄNNÖN TYÖSKENTELYT	10
BUDDHALAISUUS	12
EVANKELISLUTERILAISET	14
HINDULAISUUS	16
ISLAM	18
KATOLISUUS.....	20
KRISHNA.....	22
ORTODOKSISUUS	24
USKONNOTTOMUUS.....	26
KIRJALLISUUTTA	28
LINKKIVINKKEJÄ	29
TERMEJÄ	30

TAUSTAA

Uusi varhaiskasvatustalaki astui voimaan 2017 ja uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vuonna 2016. Varhaiskasvatustalain mukaisesti varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on antaa kaikille lapsille valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lasten tulisi tutustua kaikkiin lapsiryhmässä läsnä oleviin katsomuksiin.

Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatus on sitouttamaton, mikä tarkoittaa sitä, että katsomuksia tarkastellaan tasaveroisina arvottamatta niitä. Lasta ei saa varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksessa ohjata mihinkään katsomukseen eikä katsomuksellisesti vedota tai vaikuttaa lapseen. (Opetushallitus 2018.)

Katsomuskasvatuksen tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan, sekä tukea kunkin lapsen kulttuuristen ja katsomuksellisten identiteettien kehittymistä.

Varhaiskasvatuksessa katsomuskasvatuksen pedagoginen toiminta-ajatus on luonteeltaan inklusiivinen ja integroitu: uskontoja ja katsomuksia koskevia kysymyksiä on hyvä pyrkiä käsittelemään lapsiryhmälle yhteisinä kysymyksinä. Eri uskontoja ja muita katsomuksia kuten uskonnottomuutta, tulee käsitellä tasavertaisesti pedagogisesti perustellen ja lapsiryhmä huomioiden. Käytännössä se tarkoittaa lapsiryhmässä läsnä oleviin katsomuksiin liittyvän tiedon, historian, perusteiden, toimintamuotojen, tapojen, toimijoiden ja kirjallisuuden esittelemistä.

KATSOMUSTEN AARRELAATIKKO

Tervetuloa Katsomusten aarrelaatikon pariin!

Materiaalin on tarkoitus toimia apuna käsiteltäessä eri katsomuksia varhaiskasvatuksen lapsiryhmien parissa. Materiaali on suunnattu 4-6 vuotiaille lapsille. Sopiva ryhmäkoko Katsomusten aarrelaatikon äärelle on 5-8 lasta. Jokainen ryhmä ja käytettävissä olevat resurssit ovat kuitenkin erilaiset, joten sovelta rohkeasti toiminta juuri sinun ryhmällesi sopivaan muotoon.

Materiaali on virike, voit itse täydentää sitä katsomuksilla, joita juuri sinä kohtaat omassa ympäristössäsi. Materiaalin lopusta löydät vinkkejä, mistä löydät lisää tietoa erilaisista katsomuksista. Katsomukset ovat valittu Vantaan toimintaympäristöä ajatellen ja valitsin vihkoseen ne katsomukset, joista Vantaan perusopetuksessa annetaan uskonnonopetusta.

Työskentelyjä varten tarvitset aarrelaatikon ja kunkin katsomuksen kohdalla mainitut tarvikkeet. Tarvikkeet on pyritty valitsemaan niin, että ne löytyisivät helposti ja olisivat edullisia.

Katsomusten aarrelaatikon pedagogiikasta

Katsomusten aarrelaatikko-työskentelyjen innoittajana on ollut Aulikki Mäkisen ja Eero Jokelan Salaisuuslaatikko-menetelmä. Salaisuuslaatikko-menetelmän tausta-ajatuksina ovat Lattiakuva-työskentely sekä Godly Play-menetelmä. Tämän opasvihkosen käyttö ei edellytä tausta-ajatuksen tuntemusta. Halutessasi voit tutustua niihin. On tärkeää, että työskentelyyn osallistujat saavat toimia eri aistien avulla ja voivat käyttää ryhmää omien ajatustensa heijastuspintana. Aarrelaatikko-työskentelyt pyrkivät tarjoamaan osallistujille kokemuksia osallisuudesta, kokemuksellisuudesta, yhteisöllisyydestä, yksilöllisyydestä, erilaisuuden arvostamista, voimaantumista ja mahdollisuuksia merkitysten etsimiseen.

Laatikon valmistus

Työskentelyjä varten tarvitset aarrelaatikon. Laatikon voi valmistaa esimerkiksi vanhasta pahvisesta kenkälaatikosta tai muusta vastaavasta.

Koristelkaa laatikko yhdessä lasten kanssa hienoksi. Laatikko voi olla esimerkiksi kullan värinen tai ihan mitä muuta tahansa. Koristelussa voi käyttää esim. helmiä, paljetteja, kuvia, tarroja tai nauhoja. Tärkeää on vain se, että se on hieno. Silloin laatikko viestittää, että laatikosta löytyvät asiat ovat on tärkeitä ja merkityksellisiä.

Työskentelystä aarrelaatikon parissa

Katsomusten aarrelaatikko-työskentelyt ovat lyhyitä/pieniä hetkiä eri katsomusten äärellä. On tärkeää, että työskentelyssä samat elementit toistuvat jokaisella kerralla.

Työskentely tapahtuu piirissä. Piiri luo yhteyttä osallistujien välille. Piirissä näemme kaikki toisemme ja piirin muoto luo myös turvaa.

Aluksi on hyvä tehdä yksinkertainen lämmittelyharjoitus tai -leikki. Harjoitus virittää oman mielen ja kehon sekä yhteyden toisiin.

Yhteinen alkuloruttelu vahvistaa tunnetta, että tuokio on siihen osallistuville yhteinen hetki.

Leikin ja alkuloruttelun jälkeen otetaan esille katsomusten aarrelaatikko. Jokaisessa työskentelyssä aarrelaatikosta löytyy esine, joka johdattaa kyseisen katsomuksen äärelle.

Aarrelaatikkoa ei kannata avata ilman lämmittelyä. Laatikko voi kiertää kädestä käteen. Voidaan kokeilla sen painoa, kuunnella millaista ääntä siitä kuuluu ja niin edelleen. Samalla voidaan arvuutella mitä laatikossa mahtaa olla sisällä. Tärkeää on, että laatikko avataan vasta yhteisellä sopimuksella. Laatikon voi avata joko lapsi tai aikuinen. Laatikosta löytyy kuhunkin katsomukseen liittyvä asia tai esine. Esineet on pyritty valitsemaan niin, että ne olisi helposti hankittavissa.

Työskentelyt sisältävät lyhyen tarinallisen osan, yhdessä toteutettavan toiminnallisen vinkin sekä tietoruudun. Tietoruutuun on kerätty hyvin lyhyesti kunkin katsomuksen ydinasiat. Tietoruudun tietoa voit halutessasi jakaa lapsiryhmälle tai se voi vain toimia sinulle taustatietona. Työskentelyt löytyvät materiaalista aakkosjärjestyksessä.

Lämmittelyharjoituksia

Tässä muutama vinkki lämmittelyharjoituksista. Voit keksiä itse lisää ryhmällesi sopivia harjoituksia.

Kierrätetään kuvio

Aarrelaatikkotyöskentelyn ohjaaja laittaa kuvion kiertämään piirtämällä jonkin helpon (ryhmälle sopivan) kuvion vieressään olevan lapsen kämmeneen. Lapsi piirtää kuvion taas seuraavalle lapselle ja näin mennään niin kauan, kunnes kuvio tulee takaisin ohjaajalle.

Liikkeet

Jokainen aarrelaatikkotyöskentelyyn osallistuva saa näyttää vuorollaan oman liikkeen. Toiset vastaavat näyttämällä saman liikkeen takaisin.

Piiritanssi

Seisotaan piirissä. Laitetaan kädet toisten hartioille. Piirissä liikutaan ohjaajan antaman tahdin mukaan pitäen koko ajan toisia hartioista kiinni. Tanssi voi olla vaikkapa seuraavan lainen:

- siirrytään neljä askelta oikealle: yksi, kaksi, kolme, neljä
- siirrytään yksi askel eteenpäin
- siirrytään kolme askelta vasemmalle: yksi, kaksi, kolme
- siirrytään neljä askelta taaksepäin: yksi, kaksi, kolme, neljä

Askelkuvioita voi keksiä itse lisää. (Piiritanssi kirjasta Vinhat touhut levon hetket, s. 19)

Alkutoruttelu

Alkutoruttelu toistetaan kaikuna jokaisen työskentelytuokion aluksi, aarrelaattikkotyöskentelyn ohjaaja johdattaa ryhmän loruun.

Istumme tässä
samassa piirissä
toistemme kanssa.

Tämä on meidän yhteinen hetki,
aarrelaattikko aukeaa.
Mitä sieltä löytyykään?

KÄYTÄNNÖN TYÖSKENTELYT

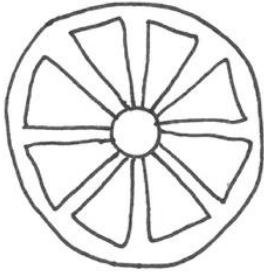
Tähän vihkoseen kootut käytännön työskentelyt tuovat esiin vain pienen häivähdyksen kustakin katsomuksesta. Työskentelyjen ei ole tarkoitus avata kunkin katsomuksen kaikkia piirteitä.

Erilaiset katsomukset ovat läsnä arjessamme ja on tärkeää oppia tuntemaan omaa katsomustaan ja tutustua myös itselle vieraisiin katsomuksiin.

Erilaisia katsomuksia voidaan tutkia esimerkiksi juhlaperinteen, elämänkaaren taitekohtien, eettisten kysymysten, rakennusperinteen, taiteen, musiikin kautta. Tämän vihkosen avulla pääsette alkuun tutustumisessa erilaisiin katsomuksiin. Vihkosen lopusta löydät kirjallisuusvinkkejä, joista voit etsiä itsellesi innoitusta seuraaviin työskentelyihin.

Erilaiset katsomukset rikastuttavat yhteistä elinympäristöämme ja elämäämme. Antoisaa matkaa erilaisten katsomusten äärelle!

BUDDHALAISUUS

Aarrelaatikosta paljastuu Pyörä (mielellään 8 puolainen)

Toimintaan tarvittavat tarvikkeet: Pitkä köysi tai lankakerä sekä pehmolelu. Vaihtoehtoista toimintaa varten tarvitaan kultaista lankaa, liimaa, sakset ja paperia/kartonkia.

Oi, tänään onkin tärkeä päivä. Tähän me olemme valmistautuneet huolella. Minä ja ystäväni nimittäin saamme esittää Vesak-juhlassa pienen näytelmän siitä, miten Buddha syntyi. Olemme harjoitelleet näytelmän esittämistä monta päivää ja nyt jännittää. Vanha taru kertoo prinssi Siddharta Gautamasta, josta myöhemmin sitten tuli Buddha. Siddhartin syntymä ja vauva-aika ei ollut ihan samanlaista kuin meillä. Tarina/taru kertoo, että hän syntyi oman äitinsä kyljestä ja astui puhtaana suoraan kultaiseen verkkoon, jonka jumalat olivat varanneet vauvaa varten. Hänen vartalossaan oli myös merkkejä siitä, että hän on suuri ihminen. Näitä merkkejä olivat pitkät sormet, hiuskiehkura kulmakarvojen välissä ja jalkapohjissa tuhatpuolainen pyörä. Sitten Sidharta tarinan mukaan astui seitsemän askelta pohjoiseen ja sanoi olevansa maailman päämies/johtaja. Hän sanoi myös, että tämä on viimeinen kerta, kun hän on olemassa. Koko maailma kuulema iloitsi tästä ihmeellisestä syntymästä. Samalla tapahtui ihmeellisiä asioita, suolainen merivesi muuttui makeaksi ja maan pinnat peittyivät Lootus-kukkiin. Ja tuo tarinan kertomus meidän nyt pitäisi esittää muille. Vesak-juhlaa vietetään tosi erilaisilla tavoilla eri puolilla maailmaa. Me kokoonnumme yhteen ja toisten buddhalaisten kanssa ja me lapset saamme esittää tuon pikku näytelmän muille vieraille.

Toiminta:

Tehdään yhdessä langasta/köydestä ryhmää yhdistävä verkko (lanka/köysi kulkee ristiin rastiin piirissä seisovien välillä. Jokainen pitää tiukasti kiinni langasta/köydestä). Kun verkko on valmis, voidaan kokeilla, onko se riittävän tiivis kannattelemaan esimerkiksi pehmolelua tai palloa.

Tai:

Jokainen lapsi saa valmistaa oman verkon liimaamalla kultaista lankaa paperille/kartongille. Syntyneet teokset voidaan asettaa näytteille sopivaan paikkaan

Tietoa:

Buddhalaisen uskonnon perustajaa sanotaan Buddhaksi. Nimi tarkoittaa valaistunutta.

Buddhalaiset eivät oikeastaan rukoile, mutta he turvautuvat henkiin.

Buddhalaisten vanhimmat ja tärkeimmät tekstit ovat nimeltään Kolme koria. Ne kertovat Buddhan elämästä ja siitä mitä Buddha on sanonut.

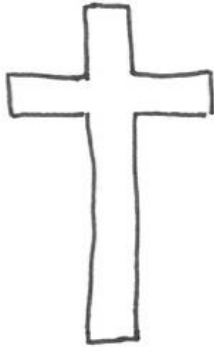
Keskeistä on välttää paha ja tehdä hyvää. Mitään elävää ei saa tappaa. Buddhalainen ei saa varastaa tai valehdella.

Buddhalaisten virallinen tunnusmerkki on lippu, jossa on kuusi pystysuoraa kaistaa ja viisi vaakasuoraa kaistaa

Buddhalaisilla on myös toinen vanhempi tunnusmerkki, jota kutsutaan opin pyöräksi. Pyörässä on kahdeksan tai kaksitoista puolaa. Tunnus kuvastaa Buddhan opetuksia.

Buddhalaisten suurimpia juhlia on Buddhan päivä eli Vesak-juhla.

EVANKELISLUTERILAISET

Aarrelaatikosta paljastuu risti. (Jos ei muuta ole, niin tämän voi leikata esimerkiksi kartongista).

Toimintaan tarvittavat tarvikkeet: Tarvikkeet ylitettäviä esteitä varten. Kts. toiminta.

Eräs poika, Pekka nimeltään, oli pihalla leikkimässä. Yhtä äkkiä isommat pojat alkoivat kiusata häntä. Pojat heittelivät hänen leikkiautoaan ja ottivat hänen lippuksensä. Isommat pojat myös löivät häntä ja kaatoivat hänet lopuksi maahan. Pekkaa sattui niin, että hän ei päässyt ylös, vaan jäi makaamaan maahan.

Pihatietä pitkin tuli töihinsä kiirehtivä nainen. Hän kiirehti kovaa vauhtia Pekan ohi.

Pekan ohi meni myös naapurin mies. Hän vaihtoi pihan toiselle puolelle, eikä pysähtynyt auttamaan Pekkaa.

Mutta sitten eräs vanha mies lähestyi hitaasti kulkien pihatietä pitkin. Hän pysähtyi Pekan kohdalle ja auttoi Pekan maasta ylös. Hän auttoi Pekkaa keräämään levällään olevat tavarat ja varmisti, että Pekka pääsisi kotiin.

Kuka näistä kolmesta teki oikein Pekkaa kohtaan? Kuka oli todellinen lähimmäinen Pekalle?

Käydään pieni keskustelu siitä, miten meidän tulisi kohdella toisiamme.

Toiminta:

Harjoitellaan toisen auttamista. Parit tai kolmen hengen ryhmät auttavat vuorotellen toisensa pienen esteen yli. Este tulee sovittaa työskentelyyn osallistuvien iän mukaan. Isommat lapset voivat myös miettiä itse arjen tilanteita, joissa tarvitaan apua. Sitten nämä tilanteet voidaan näytellä.

Tietoa:

Evangelisluterilaiset (ja muut kristityt) uskovat Jumalaan ja Jeesukseen.

Jumalaa voi vapaasti rukoilla koska haluaa.

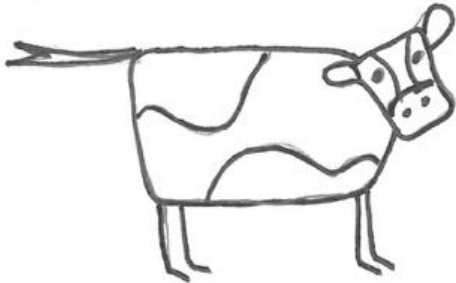
Evangelisluterilaisten pyhä kirja on Raamattu. Raamatussa kerrotaan Jeesuksen elämästä ja kuolemasta, sekä siitä millainen Jumala on.

Keskeistä on rakastaa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistä niin kuin itseään.

Luterilaisen kirkon symboli on risti.

Luterilaisten suuria juhlia ovat joulu ja pääsiäinen.

HINDULAISUUS

Aarrelaatikosta paljastuu Lehmä.
(Esimerkiksi lelulehmä tai pehmolelu).

Toimintaan tarvittavat tarvikkeet:
Astia, jossa on pehmeää hiekka
(sellaista, jonka pintaan voi piirtää
kuvion)

Koti on siivottu ja kaikki alkaa olla valmista. Eilen käytiin ostamassa pieniä lahjoja ja vietiin niitä kaikille ystäville. Tänään sukulaiset tulevat meille ja syömme oikein hyvin ja jaamme meidän omat lahjat. Ikkunakin on jätetty raolleen, jotta vaurauden, hyvinvoinnin ja onnellisuuden jumalatar Lakshmi pääsisi meidänkin kotiin. Olemme valmistaneet veljeni kanssa hiekasta rangoli-kuvion houkuttaaksemme Lakshmia tulemaan meidänkin kotiin. Meillä vietetään diwalia. Se on meidän hindujen tärkein juhla. Se juhlistaa hyvän voittoa pahasta ja valon voittoa pimeydestä. Juhla on saanut alkunsa tarinasta Raman kotiinpaluusta. Rama joutui asumaan 14 vuotta vieraassa kaupungissa pakolaisena. Ennen kun hän pystyi palaamaan omaan kaupunkiinsa, oli hänen voitettava paha Ravana. Kotikaupungin asukkaat sytyttivät tuhansia lyhtyjä kaupunkiin, jotta voitokas Rama löytäisi kotiin. Siksi mekin sytytämme diwalin aikana paljon valoja ja lyhtyjä.

Toiminta:

Kukkakuviot hiekkaan

Tarvitset astiallisen hienoa hiekkaa. Jokainen tuokioon osallistuva saa piirtää oman kukkakuvionsa (rangolin) sormellaan hiekkaan. Vaihtoehtoisesti isompien lasten kanssa voitte täydentää yhtä yhteistä kuviota.

Tietoa:

Hindulainen valitsee tuhansista jumalista joitakin ja palvoo niitä. Kotiin rakennetaan alttari, jolla on kuvia jumalista. Alttarin äärellä rukoillaan kolme kertaa päivässä.

Hindulaisten pyhiä kirjoituksia kutsutaan Veda-kirjoiksi. Veda tarkoittaa pyhää tietoa. Kirjat kertovat siitä, miten maailma on syntynyt, mitä jumalat ovat ja miten uskontoa harjoitetaan.

Keskistä on, että kenellekään ei saa tehdä väkivaltaa/ pahaa. Ohje koskee koko elämää. Kukaan ei saa tuottaa kipua toisille ihmisille, eläimille tai muulle luodulle. Lehmät ovat pyhiä eläimiä hindulaisille.

Hindulaisten tunnusmerkki on pyhä OM-tavu kirjoitettuna. Tavun äänteet kuvaavat maata, ilmaa ja merta.

Hindujen yhteinen tärkeä juhla on monipäiväinen diwali-juhla.

ISLAM

Aarrelaatikosta paljastuu: kuunsirppi ja tähti.

Toimintaan **tarvittavat** **tarvikkeet:**
Muovailuvahaa

On jo myöhäinen ilta. Koko perhe on kokoontunut ruokapöydän ääreen. Ismael katsoo kelloa. Vihdoin se tulee tarpeeksi paljon ja saa taas syödä. Enää ei tarvitse kuunnella vatsan kurinaa. Koko päivä on pitänyt olla syömättä eli on paastottu. Nyt nautitaan ensin jotakin pientä ja rukoillaan. Sitten syödään oikein tuhti ateria, jotta taas jaksetaan paastota seuraava päivä. Koko perheen kanssa syötävät iltaruuat ovat paaston aikana juhlahetkiä. Ruokapöydässä on tarjolla koko perheen lempiruokia. Ismaelin perhe paastoo kokonaisen kuukauden ajan. Tätä paastokuukautta kutsutaan ramadaniksi ja se edeltää islamilaisille tärkeintä juhlaa, id al-fitriä. Pienet lapset eivät paastoa. Mutta Ismael on jo niin iso, että hän osallistuu paastoon. Id al-fitri juhlaa odotetaan kovasti, ja kun sitä juhlitaan, kokoonnutaan yhteen sukulaisten ja ystävien kanssa. Ja silloinpa vasta herkullisia ruokia onkin tarjolla.

Toiminta:

Jokainen osallistuja saa muovilla muoviluvahasta oman herkku/lempiruokansa. Sellaisen, jota haluaisi syödä silloin kun tiedossa on juhlat tai joku muu erityisen kiva hetki.

Kun ruuat on muotoiltu muoviluvahasta, saa jokainen vuorollaan kertoa, mitä ruokaa ”valmisti”. Ja esittelyn jälkeen ruuasta voidaan tarjota kaikille ”maistiaiset”.

Tietoa:

Muslimi uskoo yhteen jumalaan. Jumalan nimi on Allah.

Muslimi rukoilee Allahia. Päivittäin rukoushetkiä on viisi.

Islamin pyhä kirja on Koraani. Koraani kertoo, mitä islamin usko on ja miten muslimin tulee elää. Koraania pitää käsitellä kunnioittavasti.

Keskeistä on velvollisuus kantaa vastuuta toisista ihmisistä. Koska jumala on hyvä, pitää itse saamaansa hyvää jakaa muille.

Islamilla ei ole virallista symbolia eli tunnusmerkkiä. Tunnusmerkkinä käytetään kuitenkin puolikuuta ja tähteä.

Muslimit viettävät ís al-fitr- juhlaa kun ramadan (eli paastokuukausi) päättyy. Muslimin elämän suurin tapahtuma on, kun hän pääsee pyhiinvaellukselle Mekkaan.

KATOLISUUS

Aarrelaatikosta paljastuu Helminauha.

Toimintaan tarvittavat tarvikkeet:
kuminauhaa ja helmiä, jotka voi pujottaa kumilankaan. Vaihtoehtoisesti piirustuspaperia ja kyniä.

Minnalla on tänään mielessä monta tärkeää asiaa. Hän haluaa jutella niistä Jumalan kanssa. Sitä kutsutaan rukoilemiseksi. Minna on rukoillut yhdessä äidin ja isän kanssa. Aika usein he ovat käyttäneet apuna rukousnauhaa. Rukousnauhassa on monta helmeä peräkkäin ja se muistuttaa vähän Minnan äidin hienoa kaulakorua. Rukousnauhan nimi on ruusukko. Minna on vielä niin pieni tyttö, että hän ei vielä muista läheskään kaikkia rukouksia, joita helminauhaan liittyy. Mutta ei se haittaa. Jumalan kanssa Minna voi onneksi jutella ihan omin sanoin ja ihan kaikenlaisista asioista. Tänään Minna haluaa kertoa Jumalalle uudesta leikkikaveristaan ja kivasta yhteisestä leikistä.

Toiminta:

Elämässämme on paljon tärkeitä asioita. Isompia ja pienempiä. Niitä on joskus ihan hyvä ja tärkeä ajatella. Tuokioon osallistuvat saavat miettiä itselleen tärkeitä asioita, ja pujottaa jokaisen tärkeän asian merkiksi helmen kuminauhaan.

Vaihtoehtoisesti osallistujat saavat piirtää kuvan/kuvia itselleen tärkeistä asioista. Asiat ja kuvat voivat olla juuri niitä, jotka ovat osallistujille tärkeitä ja merkityksellisiä.

Tietoa:

Katoliset (ja muut kristityt) uskovat Jumalaan ja Jeesukseen.

Katoliset rukoilevat usein Neitsyt Mariaa, Jeesuksen äitiä. Katoliset voivat käyttää rukouksen apuna helminauhaa.

Katolisten pyhä kirja on Raamattu. Raamatussa kerrotaan Jeesuksen elämästä ja kuolemasta, sekä siitä millainen Jumala on.

Keskeistä on rakastaa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistä niin kuin itseään.

Katolisen kirkon symboli on risti.

Katolisten suuria juhlia ovat joulu ja pääsiäinen.

KRISHNA

Aarrelaatikosta paljastuu Helistin.

Toimintaan tarvittavat tarvikkeet: Helistimiä, marakasseja ja muita kädessä soitettavia soittimia.

Olen äidin ja isän kanssa kaupungilla. Olemme ostoksilla. Minua ja pitkästyttää koko homma. Olisi kiva päästä jo kotiin, leikkimään omilla leluilla. Yhtä äkkiä jostakin alkaa kuulua minulle outoa musiikkia. Se helisee ja on samalla tosi rytmikästä. Musiikin mukana myös lauletaan jotakin, mitä en ole ennen kuullut. Sitten näkyviin tulevat jo ihmiset, jotka musiikkia soittavat. Kaikki miehet ovat pukeutuneet oranseihin kaapuihin ja kaikkien hiukset ovat muuten lyhyet, mutta keskellä päätä on hauska tupsu. Naiset ovat pukeutuneet tosi värikkäisiin kankaisiin. Ihmiset näyttävät ystävällisille ja iloisille, mutta en kyllä yhtään ymmärrä mitä he puuhaavat. Kysyn äidiltä keitä nuo ihmiset oikein ovat ja mitä he tekevät. Äiti vastaa, että he ovat ihmisiä, jotka kuuluvat Krishna-liikkeeseen. Ja he musiikilla ja ääneen lauletulla rukoushymnillä osittavat kunnioitusta Visnu-jumalalle.

Toiminta:

Soitetaan yhdessä helistimillä ja marakasseilla. Pyritään löytämään yhteinen rytmi, jossa kaikki osallistujat pysyvät mukana. Kun rytmi löytyy, voidaan yhdessä piirissä liikkua rytmin mukana.

Tietoa:

Krishna-liike pohjautuu hindulaisen Visnun palvontaan. Krishna liike palvoo jumalana Herra Krishnaa. Rukouksena toistetaan mahamantraa useita kertoja päivässä.

Krishnojen pyhät kirjat ovat Bhagavadita sekä kansalliseepokset Mahabharata ja Purnat.

Keskeistä on henkilökohtainen suhde jumalalliseen Herraan. Krishnat uhraavat jumalalleen kasvisruokaa.

Krishnojen symbolina voidaan pitää puista helminauhaa, jappa, joka on pyhä. Sitä ei anneta toisten käsiin.

Suomessa Krishna-liikkeen jäsenet viettävät Krishnan syntymäjuhlaa suurena juhlana.

ORTODOKSISUUS

Aarrelaatikosta paljastuu Ikoni/kuva ikonista.

Toimintaan tarvittavat tarvikkeet: Kartonkiset muna-aihiot, värikyniä/tusseja. Lisäksi tarvittaessa muuta munien koristeluun sopivaa materiaalia kts. toimintaohje.

On jo tosi myöhä yö. Minä seison kirkossa äidin ja mummon kanssa. Meillä on pienet kynttilät kädessä. Kohta niihin syttyy valo ja sitten lähdemme yhdessä kaikkien muiden kanssa kiertämään kirkon ympäri. Risti, papit ja ikonit menevät edellä ja me muut perässä. Palaamme takaisin kirkkoon ja kun vihdoin pitkän ajan jälkeen pääsemme lähtemään kotiin ja saamme mukaan punaiseksi värjätyn kanamunan. Kotona pääsemme suoraan ruokapöytään ja se on täynnä kaikenlaisia herkkuja. Koko perhe on herännyt ja me lapset leikimme syömisen ohessa kanamunankopautustaistelua. Pelissä kopautetaan keitetty kanamuna kaverin kanamunan kanssa yhteen. Se voittaa, jonka kanamuna pysyy ehjänä. Meillä kotona on paljon esillä erilaisia koristemunia ja näitä keitettyjä ja koristettuja kanamunia on kokonainen iso vadillinen. Pääsiäismunat ovat uuden elämän ja Jeesuksen ylösnousemuksen symboleita. Pääsiäinen on meidän ortodoksien suurin juhla. Ja siksi näemme paljon vaivaa, kun koristelemme kodin ja laitamme erilaisia ruokia pääsiäisyön aterialle.

Toiminta:

Jokainen osallistuja saa koristella oman pääsiäismunansa. Yksinkertaisimmillaan koristellaan kartongista leikattu munan puuväreillä/tusseilla. Mutta mikäli into riittää, voi kartonkimunan koristelussa käyttää vaihtelevia tekniikoita omalle ryhmällesi sopivalla tavalla. Myös keitetyn kanamunan koristelemisen tusseilla on hauskaa. Lopuksi asetetaan syntyneet taideteokset näyttille sopivaan paikkaan.

Tietoa:

Ortodoksit (ja muut kristityt) uskovat Jumalaan ja Jeesukseen.

Ortodoksit tekevät ristinmerkin rukouksen yhteydessä.

Ortodoksien pyhä kirja on Raamattu. Raamatussa kerrotaan Jeesuksen elämästä ja kuolemasta, sekä siitä millainen Jumala on. Ortodokseille tarkeitä ovat ikonit, jotka ovat Raamatun tekstin vastineita.

Keskeistä on rakastaa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistä niin kuin itseään.

Ortodoksien kirkon symboli on risti vinolla poikkipuulla.

Ortodoksien suurin juhla on pääsiäinen.

USKONNOTTOMUUS

Aarrelaatikosta paljastuu peili (peilistä heijastuu oma kuva ja sitä myöten se katsomus, jota edustaa)

Toimintaan tarvittavat tarvikkeet: A4 paperia ja tusseja

Meidän perheeseemme on syntynyt uusi vauva. Se on vielä ihan pieni. Nyt minäkin olen isovelji. Vauva on vielä niin pieni, ettei se osaa leikkiä minun kanssani. Eikä sillä vielä ole nimeä ollenkaan. Minä kutsun vauvaa pikkuseksi.

Ensi viikonloppuna meillä on kuitenkin juhlat, nimiäiset. Kotiin on kutsuttu meille tärkeitä ihmisiä; mummot ja vaarit, sedät ja tädit ja meidän kaikki serkut. Kun vieraat tulevat ja juhlat alkavat, paljastavat äiti ja isä uuden vauvan nimen ensimmäistä kertaa. Sitten saamme herkutella kakulla ja muilla herkuilla. Minua ihan jännittää. Mikä mahtaakaan tulla uuden vauvan nimeksi? Nimi on tärkeä asia. Kun kuulen oman nimeni, tiedän että tarkoitetaan juuri minua, eikä jotakuta toista.

Toiminta:

Kirjoitetaan jokaisen lapsen nimi riittävän suurilla kirjaimilla pystyyn asetetulle A4 paperille. Keksitään jokaisesta nimen kirjaimesta jokin kyseiseen lapseen sopiva positiivinen ominaisuus. Työskentelyn ohjaaja toimii kirjurina ja auttaa ominaisuuksien keksimisessä. Positiiviset asiat voivat liittyä esimerkiksi luonteenpiirteisiin tai asioihin, joissa lapsi on taitava. Pienten lasten kanssa voidaan miettiä jokaiselle vain yksi positiivinen ominaisuus.

Tietoa:

On ihmisiä, jotka eivät kuulu mihinkään uskontoon/uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Agnostikolla ei ole mielipidettä siihen, että onko jumalaa tai jumalia olemassa. Ateistit ajattelevat, että jumalaa ei ole olemassakaan.

Uskontokuntiin kuulumattomat perustavat uskonsa useimmiten johonkin filosofiaan.

Uskonottomilla ei ole pyhää kirjaa.

Keskeistä on, että maailman todellisuus ja kaikki ilmiöt voidaan selittää tieteellisesti ja rationaalisesti.

Monet uskonottomat eivät vietä yhteisiä juhlia tai he viettävät niitä ilman uskonnollista sisältöä.

KIRJALLISUUTTA

Materiaalin innoittajana ja lähteinä ovat toimineet seuraavat teokset ja internetlähteet. Voit hyödyntää niitä halutessasi lisää tietoa erilaisista katsomuksista

Kirjallisuutta:

Atte ja Anna. Meidän ja muiden uskonnot.
(Tytti Issakainen ja Pekka Rahkonen, Lasten keskus.)

Katsomukset kohtaavat.
(Suvielise Nurmi, Kirjayhtymä.)

Kaiken maailman juhlat. Juhlia, leikkejä ja askartelua lapsille.
(Riikka Kotka, Pieni Karhu.)

Uskonnot.
(Suom. Marjo Hautaviita, Perhemediat.)

Adventista Ramadaniin. Uskonnolliset juhlat Suomessa.
(Tuija Pyhäranta jne., Kirjapaja.)

Vinhat touhut levon hetket. Virikkeitä aamu- ja iltapäivätoimintaan.
(Kati Jansa toim, Lasten Keskus ja PTK.)

Salaisuuslaatikko.
(Aulikki Mäkinen ja Eero Jokela, Lasten keskus ja PTK.)

Lattiakuvat katsomuskasvatuksessa ja opetuksessa.
(Kaisa Aitlahti jne., Lasten keskus.)

Suuri leikki. Käsikirja Godly play -menetelmään.
(Jerome W. Berryman, LK-kirjat.)

LINKKIVINKKEJÄ

Internetlinkkivinkkejä:

www.evl.fi

www.katolinen.fi

www.uskonnot.fi

www.buddhalaisuus.fi

www.uskontokalenteri.fi

www.rabita.fi (suomen Islamilainen Yhdyskunta)

www.uskontojenmaailma.fi

www.krishna.fi

www.ort.fi

www.vapaa-ajattelijat.fi

TERMEJÄ

Allah islamilaisten nimitys Jumalalle

Altari on pöytä tai koroke, jota käytetään uskonnollisissa seremonioissa. Yleensä altari on keskeisessä asemassa ja sitä pidetään pyhänä.

Buddha buddhalaisten nimitys jumalalle

Diwali hindujen tärkeä, vuosittain toistuva juhla

Filosofia tutkimusmenetelmä joka perustuu järkeen ja järkiperäisiin perusteluihin, ja pyrkii välttämään perusteettomia oletuksia. Tutkimuksen tavoitteena on järjestelmällisyys, yleisyys ja asioiden ymmärtäminen.

Henki tarkoittaa ihmisen tai eläimen elämää, uskomuksissa myös yliluonnollista elämänvoimaa.

Id al-fitr islamilaisten suurin juhla

Ikoni etenkin ortodoksisen kirkon uskonnollisissa yhteyksissä käyttämä kuva. Myös katolinen kirkko käyttää ikoneita.

Japa Krishnojen symboli, puinen helminauha, joka on pyhä.

Jeesus kristityille Jumalan poika ja muslimeille profeetta eli Jumalalta tulevien asioiden välittäjä

Jumala tarkoittaa yliluonnollisia olentoja, joiden uskotaan hallitsevan esimerkiksi luonnonvoimia ja ihmisten kohtaloita.

Luterilaisten, katolisten ja ortodoksien nimitys omalle Jumalalleen.

Jumalatar naispuolinen jumala

Kirkko on kristinuskon pyhä rakennus

Kristitty johonkin kristilliseen kirkkoon tai yhteisöön kuuluva henkilö

Lähimmäinen kaikki ihmiset, jotka ovat meidän lähellämme

Mahara –mantra Krishna –liikkeeseen kuuluvien ihmisten rukous

Mekka islamilaisten pyhä, eli tärkeä kaupunki

Neitsyt Maria Jeesuksen äiti

Paasto kun ihminen paastaa, hän luopuu vapaaehtoisesti jostakin, esimerkiksi ruuasta tai huvituksista. Paaston avulla keskitytään elämän tärkeisiin asioihin. Monissa uskonnoissa paastotaan.

Pappi uskonnollisen yhteisön johtaja/hoitaja

Pyhä kirja kunkin uskontokunnan tärkeä kirja, jossa kerrotaan kullekin uskonnolle tärkeitä asioita

Pyhiinvaellus hengellinen tai uskonnollinen matka johonkin pyhään paikkaan

Pääsiäinen kristittyjen (tässä vihkosessa luterilaiset, katoliset ja ortodoksit) suurin juhla

Rangoli –kuvio kukkakuvio, jolla hindut houkuttelevat jumalia tulemaan luokseen.

Rukous puhumista Jumalan kanssa

Rukous –hymni laulaen rukoiltu rukous

Symboli on tunnuskuva, vertauskuva, merkki, tuntomerkki, tunnusmerkki, joka edustaa jotakin asiaa.

Valaistunut henkilö jolla on paljon tietoa ja viisautta

Veda –kirjat hindulaisten pyhä kirja

Vesak buddhalaisten suuri juhla

